

לְקַטְרַג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מֵיִם עֹכוּרִים, רָעִים וְזוֹדוֹנִים, וְיִזְדוֹגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נֶצְרַף הַמָּטָה וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שָׁמִי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם? דָּבָר שֶׁנִּזְדוֹגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

בֵּא רֵאָה, כִּפֹּךְ רֵאָה דוֹד, שְׁכָתוּב (תהלים קכד) לֹלֵי ה' שֶׁהִיָּה לָנוּ בְּקוּם עֲלֵינוּ אָדָם. זֶה פִּרְעָה. (שם) אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמִּים הַיִּזְדוֹנִים, כִּמּוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וְכָתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ כִּצְפוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רֵאָה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא עָשָׂה בְּנַחֵשׁ? אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הֵיזְדוֹקִים לְמֹשֶׁה, תָּנָה לָנוּ מִיָּם. נִתְיַעֵץ וְאָמַר, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי עֲמַד בְּנַחֵשׁ, וְאֲנִי רוֹאֶה שְׁאִין גְּזֵרָה לְנַחֵשׁ בְּמִים, אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן (בראשית א) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, מִשְׁמַע שְׁעָפָר יֹאכַל כָּל יְמֵיו, אֲבָל לֹא בְּמִים. וְיִשְׂרָאֵל דוֹחֵקִים לִי, וְאֶף עַל גַּב שִׁיעֵשָׂה גַם, לֹא יַעֲשֶׂה בְּמִקוּם זֶה, אֵלֶּא יִחַקֵּק בְּעָפָר וְלֹא בְּמִים, שְׁכָתוּב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ. וְצוּר בְּזָה נִחַקֵּק בְּמִים בְּמֶרֶה, וְכָבֵד עָשָׂה גַם בְּזָה שֶׁנֶּעֱשָׂה בְּזֶמֶן אַחֵר, שְׁכָתוּב (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוּ פַעֲמִים. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, (במדבר ט) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, שֶׁחֲשַׁבְתֶּם שְׁלֵא יִכּוֹל הַנְּחָשׁ בְּמִים, (שם) לִכֵּן לֹא תִבְיֹאוּ: מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיָּה חֻקֵּק

אֲנֵא חָמֵי מִיָּם דְּבַעֲיִין לְשִׁטְפָּה. אֲמַאי, (שמות ט"ז) הַנְּנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שֶׁם עַל הַצּוּר בְּחוֹרֵב וְהַפִּית בְּצוּר. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲדִין בְּמַרִיבָה עֲתִידִין הַמִּים לְקַטְרַג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מֵיִם עֹכוּרִים רָעִים וְזוֹדוֹנִים וְיִזְדוֹגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהוֹן. וְאוֹתָהּ שָׁעָה אִיצְטְרִיף הַמָּטָה וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שָׁמִי. הֲדָא הוּא דְכָתִיב, לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם, דָּבָר שֶׁנִּזְדוֹגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

תָּא חֲזִי, הָכִי חָמָא דוֹד. דְּכָתִיב, (תהלים קכ"ד) לֹלֵי ה' שֶׁהִיָּה לָנוּ בְּקוּם עֲלֵינוּ אָדָם, זֶה פִּרְעָה. (תהלים קכ"ד) אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמִּים הַיִּזְדוֹנִים כִּדְאֲמַרְיָנן, וְכָתִיב (תהלים קכ"ד) נַפְשֵׁנוּ כִּצְפוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רֵאָה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא עָשָׂה בְּנַחֵשׁ, אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הֵיזְדוֹקִים לְמֹשֶׁה, תָּנָה לָנוּ מִיָּם, נִתְיַעֵץ וְאָמַר. קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר לִי, עֲמוּד בְּנַחֵשׁ וְאֲנֵא חָמֵי דֵאִין גְּזֵרָה לְנַחֵשׁ בְּמִים אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֶכָּא, (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ מִשְׁמַע דְּעָפָר יִכּוֹל כָּל יוֹמוֹי, אֲבָל לֹא בְּמִיָּא. וְיִשְׂרָאֵל דְּחַקִּין לִי, וְאֶף עַל גַּב דִּיתְעַבִּיד נִיסָא, לֹא יִתְעַבִּיד בְּאַתְרָא דָּא, אֵלֶּא אֶתְחַקֵּק בְּעָפָרָא וְלֹא בְּמִיָּא. דְּכָתִיב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ. וְצוּר בְּזָה אֶתְחַקֵּק בְּמִיָּא בְּמֶרֶה, וּפְכָר עָבַד נִיסָא בְּהֵאִי, דְּאֶתְעַבִּיד זְמָנָא אַחְרָא. דְּכָתִיב, (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוּ פַעֲמִים. אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְרִיךְ

הוּא, מִשָּׁה (במדבר ט) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, דְּחֲשַׁבְתוּן דְּלֹא יִכּוֹל

נַחֵשׁ בְּמִים. (במדבר ט) לִכֵּן לֹא תִבְיֹאוּ: (עד כאן מההשמות).

מֵאִי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּמַחֲקָא בְּנַסִּין הָוָה, וְשָׁמָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה רְשִׁימָא בֵּיה.

בנפסים, ורשום בו השם הקדוש העליון. בתחלה לנחש, כמו שנאמר (משלי כט) דרך נחש עלי צור. נחש, הרי נודע שמעורר צור. (ונאמר צור) באיזה מקום התגלה? כאן הוא התגלה, שכתוב הנני עמד לפניך שם על הצור. ומה זה צור? כמו שנאמר (דברים לב) הצור תמים פעלו. ושם ידע משה איך עומד נחש עלי צור. והרי בארנו את הדברים.

אמר רבי יהודה, אם היה הכתוב שותק - יפה שאלת. אלא הרי כתוב, והפית בצור ויצאו ממנו מים. אמר לו, ודאי כף הוא, שאין לך כל שם ושם מאותם שמות קדושים של הקדוש ברוך הוא שלא עושה נסים וגבורות ומוציא כל מה שצריך לעולם, כל שפן להוציא כאן מים.

אמר לו, אם כף, הרי כתוב הן הבה צור ויזובו מים. מי מכה את שמו? אמר לו, פטיש חריף ידוע בהכאותיו, ואתה שואל את זה? אלא בא ראה, בכל מקום צור זה גבורה, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להכות או להלקות, מתעוררת גבורה זו, ואתה הגבורה מכה ומלקה. וזהו הכתוב (תהלים עח) הן הבה צור ויזובו מים. ואם לא שמתעורר צור ומלקה במקום שצריך - לא נובעים מים.

אמר לו, אם כף, הרי כתוב (דברים לב) צור ילך תשי. ושנינו, מה זה תשי? כלומר החלשת אותו. אמר לו, ודאי כף זה, שאלמלא ידעו הרשעים שהצור הזה עתיד להתעורר כנגדם ולהלקות אותם, ימנעו מלחטא לפניו, אלא חלש הוא בעיניהם, הואיל ואינם מתבוננים בו ולא מסתכלים בדרךיהם (בכסאותיהם), ועל זה צור ילך תשי.

בְּקִדְמִיתָא נָחַשׁ, כְּמָה דְאַתְמַר, (משלי ל) דֶּרֶךְ נָחַשׁ עָלֵי צוּר. נָחַשׁ, הָא אֲתִידַע דְאַתְעַר צוּר. (נ"א וְאַתְמַר צוּר) בְּאֵן אֲתַר אֲתַגְלִי, הֲכָא אֲתַגְלִי דְכְתִיב הֲנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר. וּמֵאֵן צוּר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פְּעָלוּ, וְתִמְן יָדַע מֹשֶׁה הֵיךְ קָאִים נָחַשׁ עָלֵי צוּר. וְהָא אוֹקִימְנָא מְלִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי לִישְׁתִּיק קָרָא יֵאוּת שְׂאִילְתָּא. אֲלָא הָא כְּתִיב, וְהִפִּית בְּצוּר וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם. אָמַר לִיה, וְדַאי הֲכִי הוּא, דְלִית לָךְ כָּל שְׂמָא וּשְׂמָא, מְאִינוּן שְׂמֵהֶן קַדִּישִׁין דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְלֵא עֲבַד נְסִין וּגְבוּרָאֵן, וְאַפִּיק כְּלָא דְאַצְטְרִיךְ לְעֵלְמָא, כָּל שְׂפָן לְאַפְקָא הֲכָא מִיָּא.

אָמַר לִיה, אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, (תהלים עח) הֵן הִפָּה צוּר וַיִּזְוּבוּ מַיִם. מֵאֵן מְחִי לְשִׁמְיָה. אָמַר לִיה, פְּטִישָׁא חֲרִיפָא, בְּקִטְרוּי יָדִיעַ, וְאַתְּ שְׂאִיל דָּא. אֲלָא תָא חֲזִי, בְּכָל אֲתַר צוּר גְבוּרָה, וְכַד בְּעֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַחָה, אוּ לְאַלְקָהָה, אֲתַעַר גְבוּרָה דָּא וְהָהוּא גְבוּרָה מְחִי וְלָקִי, וְדָא הוּא דְכְתִיב, הֵן הִפָּה צוּר וַיִּזְוּבוּ מַיִם. וְאִי לָאוּ דְאַתְעַר צוּר, וְלָקִי בְּאַתְרֵי דְאַצְטְרִיךְ, לָא נְבִיעִין מִיָּא.

אָמַר לִיה, אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, (דברים לב) צוּר יִלְדֵךְ תְּשִׁי. וְתַנִּינֵן מְאִי תְשִׁי, כְּלוּמַר חֲלֻשְׁתָּ לִיה. אָמַר לִיה וְדַאי הֲכִי הוּא, דְאַלְמְלִי יִנְדַעוּן חֲתִיבָא, דְהָאִי צוּר זְמִינָא לְאַתְעַרָא לְקַבְלִייהוּ, וְלְאַלְקָהָה לֹוֹן, יִמְנַעוּן מְלַמְיָהּ קַמִּיה, אֲלָא חֲלֻשָׁא אִיהִי בְעֵינֵיהוּ, הוּאִיל וְלֵא מְסַתְפְּלִי בָהּ, וְלֵא מְסַתְפְּלִי בְּאַרְחֵייהוּ (ס"א בכרסויהו) וְעַל דָּא צוּר יִלְדֵךְ תְּשִׁי.